

Rasspecifik avelsstrategi för irländsk varghund

EJ FASTSTÄLLD

Fastställd 2019-xx-xx

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	4
Historia	4
Rasklubb	4
Nulägesbeskrivning	5
• Populationsstorlek	5
• Genomsnittlig kullstorlek	6
• Fördelning av inavelsprocent i antalet parningar	6
• Inavelstrend	7
• Antal tikar respektive hanar använda i avel	7
• Föräldradjurens ålder vid första valpkull	9
• Antal registrerade importörer	10
• Populationsanalys	10
Hälsa, det internationella perspektivet	11
Hälsa, nationellt	13
• Cancer/tumör	14
• Hjärtproblem	14
• Pneumoni	16
• Skelettrelaterade sjukdomar	18
• Porto-systemisk shunt (PSS)	19
• Ögonsjukdomar	20
Mentalitet	21
Exteriör	21
Bett/tänder	21
Övrigt	22
Övergripande	22
Referenser	22
 Bilagor:	
Bilaga 1: SKKs grundregler, inklusive förklaring, beträffande ålder vid parning	23

Sammanfattning

Denna version av RAS för irländsk varghund är sammanställd i slutet av 2018.

Några av de viktigaste slutsatserna är:

Population

Populationen är i stort sett oförändrad vad gäller antal hundar under den senaste tioårsperioden. Antalet importörer har ökat något under samma period vilket är gynnsamt för att bredda avelsbasen.

Inavelsgraden har, från att ha varit på mycket låga nivåer under 2013-2015, under de senaste åren hamnat något över SvIVKs mål på maximalt 2,5 procent inavelsgrad.

Hälsa

Hälsoläget för rasen är i stort sett oförändrat. Både internationella och svenska undersökningar visar att de tre allvarliga hälsoproblemen kvarstår i ungefär samma omfattning som tidigare: cancer/tumör, hjärtsjukdom och lunginflammation.

Inom alla dessa tre områden pågår forskningsprojekt, bland annat på SLU.

Angående **cancer/tumör** och **lunginflammation** gäller i första hand för uppfödare och hundägare att vara pålästa och tidigt kunna upptäcka symtomen. Detta i synnerhet vid lunginflammation där förloppet för en irländsk varghund oftast är mycket snabbt och allvarligt.

Vad gäller **hjärtsjukdom** visar den senaste forskningen med stor sannolikhet ärftlig nedärvning för DCM (dilaterad cardiomyopati). Nedärvningen kan troligen ske från både hane och tik. Därför skärper SvIVK nu rekommendationen till att ultraljudundersöka båda föräldrarna så nära en eventuell parning som möjligt. Det är också lämpligt att se på föräldrarna till de parande hundarna.

Ett annat mycket viktigt område inom hälsa är **porto-systemisk shunt, PSS**, som är en medfödd, genetiskt nedärvd, missbildning i levern som nästan alltid leder till en mycket tidig och plågsam död för valpen / den unga hunden. Därför rekommenderar SvIVK att samtliga valpar undersöks för detta före leverans till valpköpare.

Inledning

År 2001 beslutade SKKs Kennelfullmäktige att det för rasen ska finnas en rasspecifik avelsstrategi. Denna ska innehålla rasens historia, nuläge och ge tydliga mål och strategier för framtiden.

SvIVK har förankrat arbetet med RAS genom information på SvIVKs hemsida. RAS-dokumentet har varit/är tillgängligt för medlemmarna på SvIVKs hemsida.

Historia

Den irländska varghundens hemland är som dess namn säger Irland, där den fram till 1600-talet användes till jakt på varg och hjort. Den användes också för jakt på de vargar som hemsökte stora delar av Europa på den tiden. Vargens gradvisa utrotning och en kontinuerlig efterfrågan från utlandet reducerade vid slutet av 1600-talet antalet irländska varghundar på Irland så att rasen stod på gränsen till utrotning.

En skotsk kapten vid namn GA Graham införskaffade i slutet av 1800-talet några av de få kvarvarande hundar av varghundstyp som då fanns på Irland. Med tillskott av hjorthundsblod och tillfälliga inkorsningar med borzoi och grand danois samt tibetansk mastiff fick han fram den hundtyp som vi idag ser.

År 1931 kom den första irländska varghunden till Sverige, från Norge. Tikens namn var Alice of Wonderland och ägdes av Carin Lindhé, kennel Mountebank. Fru Hanna Hauffman, kennel Shepard, importerade tiken S Ch Steing Coleen, född 1929. Hon blev mor till den första svenskfödda kullen efter Bournestream Leo. Bournestream Leo var för övrigt den första hanhund som importerades till Sverige från England och ägdes, även den, av Carin Lindhé, kennel Mountebank.

Rasklubb

Svenska Irländsk Varghund Klubben (SvIVK) bildades 1976 och är en inofficiell rasklubb som lyder under specialklubben Svenska Vinthundklubben (SvVK), vilken alltså är officiell klubb för den irländska varghunden.

SvIVKs syfte är att väcka intresse för irländsk varghund, främja hållbar avel av mentalt sunda och exteriört fullgoda irländska varghundar samt bevara rasens specifika egenskaper i enlighet med rasstandarden för irländsk varghund. Med sunda hundar menas hundar i normalt hull och i god muskulär kondition. Attityden skall vara lugn och vänlig men ändå bestämd och självsäker.

Med hållbar avel menas att aveln inte leder till brister i hälsa, mentalitet, funktion eller tömmer rasen på genetisk variation. Med exteriört goda hundar menas typmässigt goda hundar. Med typ menas de detaljer som utgör rasen irländsk varghund och som klart skiljer den från varje annan ras. Detta beskrivs detaljerat i rasstandarden för irländsk varghund.

Nulägesbeskrivning

Idag är rasen allmänt utbredd i Sverige och det föds 100 – 150 valpar/år.

Den irländska varghunden används inte längre för jakt, utan är framför allt en sällskapshund. Hundutställning och lure coursing är andra populära användningsområden.

Den tillgängliga avelsbasen har varit och är liten, vilket påverkat den genetiska variationen och försvårat möjligheten att bromsa upp de hälsoproblem som uppstått i rasen. I mesta möjliga mån bör användas individer som är så obesläktade som möjligt i aveln. Rasens problem är som en del genetiker uttrycker sig, ett flaskhalsproblem, då den genetiska variationen inte kan bli större genetiskt sett än de variationer vi fått ifrån de individer GA Graham en gång startade rasen med.

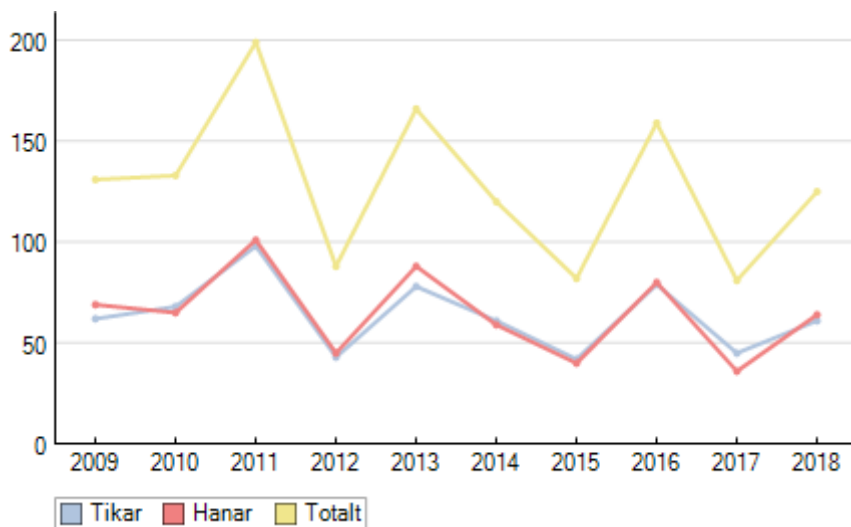
Populationsstorlek

Antal registrerade hundar mellan åren 2009-2018

Antal reg/år	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Tikar	62	68	98	43	78	61	42	79	45	61
(varav importer)	5	2	4	2	7	5	12	4	8	7
Hanar	69	65	101	45	88	59	40	80	36	64
(varav importer)	3	3	3	3	3	4	11	1	3	3
Totalt	131	133	199	88	166	120	82	159	81	125
(varav importer)	8	5	7	5	10	9	23	5	11	10

Källa: SKK:s Avelsdata.

Statistiken är här baserad på registreringsår. I statistiken ingår samtliga hundar som registrerats i SKK under ett visst år, såväl svenskfödda som importerade. Observera att all övrig statistik i Avelsdata baseras på födelseår.

Kommentar: SvIVKs mål är att sträva efter en avel som ger en så stor bredd som möjligt på avelsmaterialet genetiskt sett. Detta kan i vissa fall hjälpas upp med import. SvIVK vill uppmuntra till och verka för ett ökat internationellt samarbete för att bekämpa genetiskt betingade sjukdomar i rasen. Rasens utveckling är beroende av uppfödarnas val av avelsdjur samt den användning dessa får. Årtlig variation är en förutsättning för rasens möjlighet att fortleva. Aveln måste vara målinriktad, långsiktig och hållbar.

Genomsnittlig kullstorlek 2009-2018

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kullstorlek genomsnitt	6,1	6,5	6,0	5,7	6,6	6,4	5,7	6,0	5,5	6,0
Antal kullar	22	20	29	19	21	16	13	23	13	19

Källa: SKK Avelsdata. (År = födelseår inte registrerings år).

Kommentar: Den genomsnittliga kullstorleken ser bra och stabil ut.

Fördelning av inavelsprocent i antalet parningar för åren 2009-2018

%	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
tom 6,25	19	15	21	17	20	15	13	19	10	17
6,26 - 12,49	2	4	5	0	1	1	0	4	3	1
12,5 - 24,99	1	1	3	2	0	0	0	0	0	0
25 -	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

Källa: SKK Avelsdata.

Exempel på inavelsgrad för olika släktskapsparningar:

Kusinparning 6,25 procent

Halvsyskonparning 12,5 procent

Helsyskonparning 25 procent (Brott mot SKKs grundregler fr.o.m. 2006-01-01).

Föräldradjur/avkommeparning 25 procent (Brott mot SKKs grundregler fr.o.m. 2006-01-01).

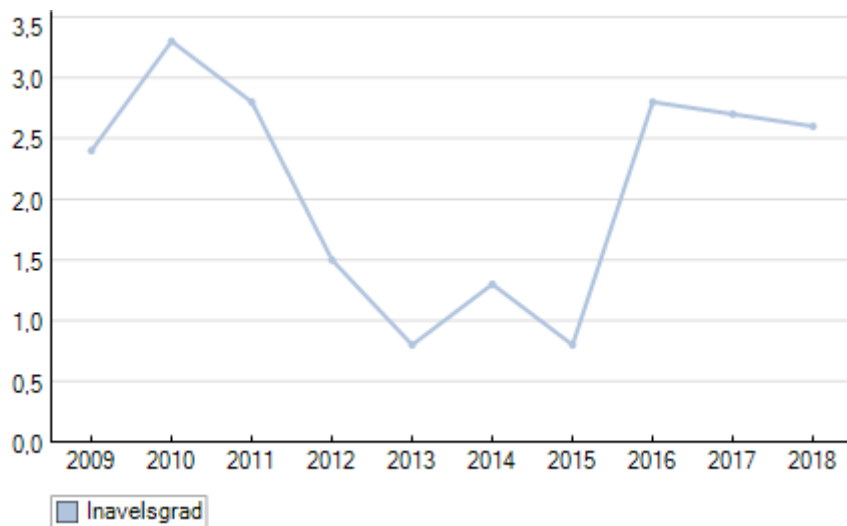
Kullar där inavelsgraden inte har kunnat beräknas, p.g.a. att såväl föräldrar som mor- och farföräldrar är okända, redovisas inte.

Detta medför att antalet kullar som redovisas under "fördelning parningar" inte alltid överensstämmer med övrig kullredovisning i Avelsdata.

Kommentar: Den redovisning som finns i SKKs Avelsdata för inavelsprocent per parning, visar på en stabil och seriös syn för att undvika allvarlig inavel.

Inavelstrend

År	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Inavelsgrad i procent	2,4	3,3	2,8	1,5	0,8	1,3	0,8	2,8	2,7	2,6

Källa: SKK Avelsdata

Rasens genomsnittliga inavelsgrad. Beräknad över 5 generationer.

Kommentar: Inavelstrenden visar i stort en stabil trend för en inavelsgrad på maximalt 2,5 procent, vilket är helt i enlighet med SvIVKs mål. Ökningen under de senaste åren torde bero på kortsiktiga fluktuationer.

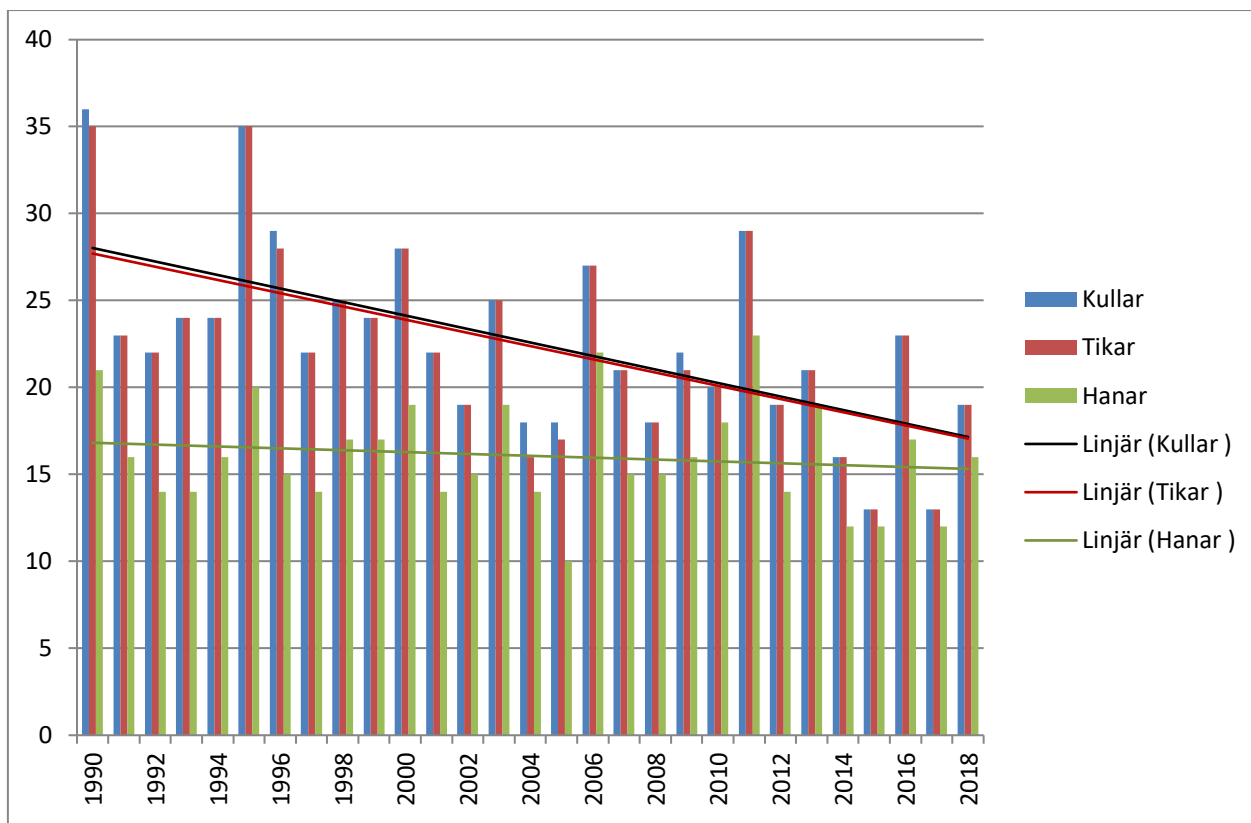
Antal tikar respektive hanar använda i avel

År	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kullar	22	20	29	19	21	16	13	23	13	19
Tikar	21	20	29	19	21	16	13	23	13	19
Hanar	16	18	23	14	19	12	12	17	12	16

Källa: SKK:s Avelsdata.

Antal olika tikar resp. hanar använda i avel ett visst år. (År = födelseår för kull).

Kommentar: Anledningen till att tabellen visar olika antal tikar, jämfört med kullar vissa år, beror på att dessa år har tik/ar haft mer än en kull.

Kommentar: Antalet använda hanar ligger på en stabil nivå kring 15-20 stycken, vilket självklart är önskvärt att öka, till exempel genom att även i högre grad utnyttja de hanar som är "familjehundar", det vill säga inte syns i utställningsringar eller tävlingar.

Något oroande är att antalet använda tikar minskat kraftigt under senaste decennierna. Det ger naturligt att antalet kullar också minskat i motsvarande grad.

För rasen är detta egentligen en angelägenhet som ligger utanför arbetet med RAS – det kan handla om att efterfrågan på irländska varghundar minskat och att uppfödarna därför inte ser det som intressant att avla i större utsträckning.

Detta är en uppgift för rasklubben att arbeta med – att långsiktigt öka intresset för rasen.

Föräldradjurens ålder vid första valpkull

År	2013		2014		2015		2016		2017		2018	
	Tik	Hane	Tik	Hane	Tik	Hane	Tik	Hane	Tik	Hane	Tik	Hane
0 – 6 mån	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7 – 12 mån	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13 – 18 mån	0	1	0	1	0	0	0	3	0	2	0	2
19 - 24 mån	0	0	0	2	0	2	0	1	0	0	0	0
2 – 3 år	11	3	6	4	4	5	7	4	5	4	9	3
A4 – 6 år	5	0	8	0	7	1	8	1	6	1	6	1
7 år -	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Totalt	16	4	14	7	11	8	16	9	11	7	15	7

Källa: SKK Avelsdata

Kommentar: Enligt uppgifter från SKKs avelsregister har 20 hanhundar och inga tikar använts innan 2 års ålder.

SvIVK rekommenderar en avelsdebut tidigast vid 2 års ålder* då hunden börjar uppvisa en vuxen individs beteende (mentalitet) och då hunden i flera avseenden hunnit utveckla någon av de hälsoproblem som finns i rasen. SvIVK arbetar för att rekommendationen efterföljs.

* Se även bilaga 1, SKKs rekommendation inklusive förtydliganden.

Antal registrerade importörer 2009-2018

reg./år	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Tikar	5	2	4	2	7	5	12	4	8	8
Hanar	3	3	3	3	3	4	11	1	3	3
Totalt	8	5	7	5	10	9	23	5	11	11

Källa: SKK:s Avelsdata.

Kommentar: Antalet importörer av hanhundar respektive tikar ger oss ett större genetiskt material som gynnar rasen. Det kan också dessvärre medföra införandet av sjukdomar ännu inte vanliga i vårt land. Antalet importörer varierar något över tiden.

Populationsanalys

Mål: En inavelsgrad på max 6,25 procent för enskild parning, och en total maximal inavelsgrad på 2,5 procent inom rasen årligen räknat över 5 generationer.

Strategi: Att informera om värdet av att vid varje enskild parning hålla inavelsgraden så låg som möjligt. Undvika att upprepa tidigare gjorda kombinationer. Använda avelsdjur ur så många familjer som möjligt.

Rapport om populationsanalys och beräkning av inavelsgrad kommer varje år att publiceras i SvIVKs tidning och på SvIVKs webbplats. I samband med rapporterna kommer SvIVK att aktivt propagera för avel med en låg inavelsgrad och avel mellan ej närbesläktade individer.

Hälsa, det internationella perspektivet

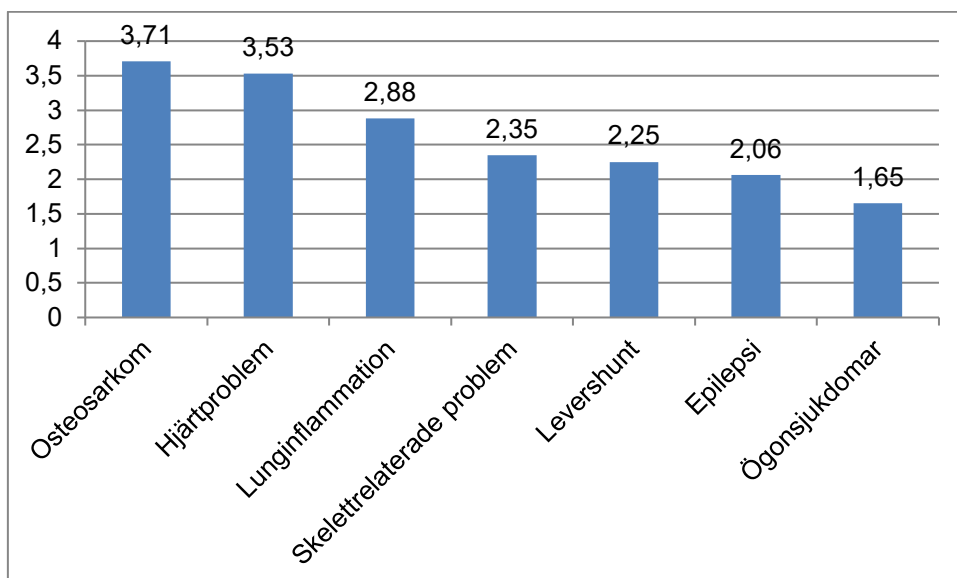
Under sommaren/början av hösten 2018, gjorde Federation of Irish Wolfhound Clubs (FIWC) en undersökning bland medlemsklubbarna för att bedöma behov och problem relaterade till rasens hälsa. Av FIWCs 24 medlemsklubbar var det 19 som svarade, de täcker 18 av de 21 länder som ingår i sammanslutningen. Klubbarna i Estland, Slovakien och Ryssland fyllde inte i undersökningen. Vissa klubbar fyllde endast i en del av undersökningen.

De viktigaste frågorna

Klubbarna ombads att gradera de aktuella hälsofrågorna i rasen enligt betydelse i sitt land, varav 1 är minst viktigt och 5 är viktigast.

Följande data visar genomsnittspoäng:

Osteosarkom:	3,71 (17 svar)
Hjärtproblem:	3,53 (17 svar)
Lunginflammation:	2,88 (17 svar)
Skelettsjukdomar: (HD, ED, osteochondros, spondylos etc.)	2,35 (17 svar)
Levershunt:	2,25 (16 svar)
Epilepsi:	2,06 (16 svar)
Ögonsjukdomar:	1,65 (17 svar)

Forskning

Klubbarna tillfrågades om de var involverade i någon forskning angående hälsa eller annan verksamhet med anknytning till irländsk varghund och hälsa.

- Fem av klubbarna gjorde någon form av hjärtforskning, antingen genom att sponsra hjärtundersökning eller genom medverkan i forskning relaterat till hjärtfrågor.
- En klubb är involverad i shuntforskning.
- En klubb är involverad i forskning kring lunginflammation.
- Två klubbar nämner att de gör rasspecifika avelsstrategier och en klubb gör en fullständig granskning av hälsan som en del i denna process.

Undersökningsregler

FIWC frågade klubbarna vilka undersökningar som är obligatoriska / rekommenderade / ej i guidelines i avelsriktlinjerna.

Test	Obligatoriskt	Rekommenderat	Inte i guidelines
Hjärtundersökning av föräldradjur	10	5	3
Höftledsdysplasi	4	4	8
Armbågsledsdysplasi	3	6	8
Levershunnstestning av valpar	6	9	4
Ögonundersökning	3	6	8
DNA-test	5	5	7

DNA-testning och förvaring

FIWC ville veta hur DNA används i de olika länderna.

- DNA-prover är obligatoriska vid avel i fem länder.
- Två länder kräver DNA-test vid ansökan om championattitlar.
- I andra länder krävs det vid valpkullar med två fäder och i ett land när du använder fryst sperma.
- Sju av klubbarna uppger att biologiskt material finns tillgängligt för ytterligare tester.

Kommentar till de internationella resultaten

SvIVK ser mycket positivt på att dela erfarenheter och kunskap med klubbar i övriga världen. Gärna via FIWC eller via initiativ direkt med andra specialister / klubbar.

AHK kommer att aktivt arbeta för att öka kunskapsutbytet.

Hälsa, nationellt

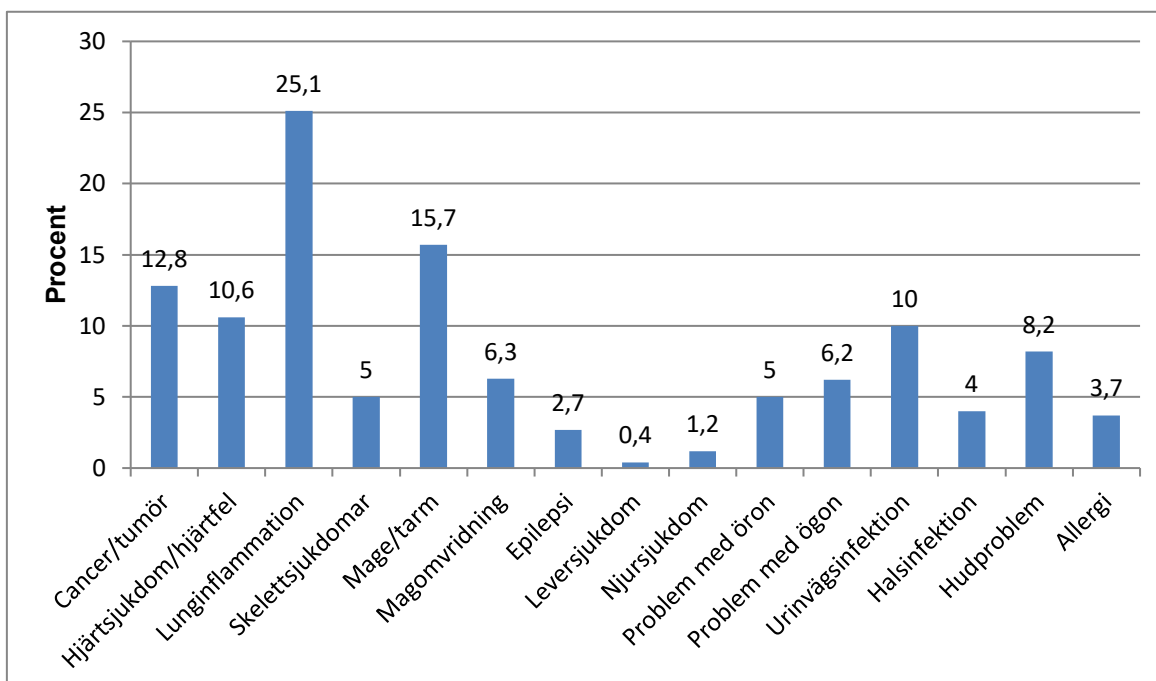
SvIVK har försökt att kartlägga hälsan hos den irländska varghunden i form av enkäter, utskickade under 2011 och 2012 (gällande åren 2004 – 2009), till alla kända hundägare och uppfödare. Enkäten 2011 omfattade alla då levande och avlidna irländska varghundar (under åren 2004 – 2009) vars ägare var medlemmar i SvIVK, 372 st. till antalet. Det skickades 2012 också ut enkät till 162 stycken varghundsägare som inte är medlemmar i SvIVK. Många av de som tagit del av enkäten har fler än en hund. Det inkom svar som omfattade 274 hundar, därav 193 hundar födda mellan åren 2004 och 2009. Vi fick alltså in totalt 274 stycken enkätsvar på 534 stycken utskickade enkäter.

År 2018 gjordes en webbenkät kring hälsa som gav 260 svar. De hundar som omfattades av denna enkät ska ha levt någon gång under åren 2010-2018.

Antalet dödsorsaksrapporter som skickats in där hunden avlidit är 114 stycken vilket ger ett väldigt litet underlag för att bedöma dödsorsaker. Vi har inte använt de dödsorsaksrapporter vi fått in till SvIVK i beräkningen eftersom vi inte vet om dessa hundar finns med i enkäterna då många av dessa är anonyma och vi riskerar att räkna dessa dubbelt.

Vi använder de siffror vi fått fram från enkäterna samt senast aktuella avelsdata från SKK som grund för vår bedömning av hälsan i rasen.

En sammanfattning av hälsoproblem/sjukdomar som hundar diagnosticerats med visas av nedanstående diagram. Dessa resultat kommer från hälsoenkät 2018. Notera att några av de angivna problemen inte är diagnosticerade sjukdomar (t ex mage/tarm kan vara odiagnosticerade diarréer). Observera också att i samtliga fall gäller detta hundens hälsotillstånd vid det specifika undersökningstillfället, det vill säga ej dödsorsak.

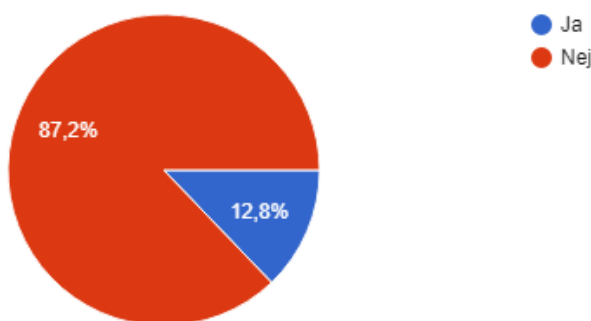

Cancer/tumör

Enligt enkät är cancer dödsorsaken för 25,3 procent av hundarna. Den vanligaste typen av cancer hos irländsk varghund är skelettcancer vilken utgör hälften av alla fall. Det förekommer även andra typer av cancer, men skelettcancer är den dominerande formen.

I enkäten 2018 ställdes frågan "Har hunden fått diagnosen cancer/tumörer?". Resultatet, som alltså inte är antal avlidna utan diagnosticerade hundar vid frågetillfället, ser ut så här:

Har hunden fått diagnosen cancer/tumörer?

Då respondenterna på 2018 års enkät i cirka hälften av fallen har en så ung hund att den sannolikt fortfarande är i livet i slutet av år 2018, kommer troligen ytterligare ett antal hundar att diagnosticeras för cancer.

Mål: SvIVK strävar efter en minskning av dödsfallen i cancer till 20 procent av de redovisade fallen.

Strategi: Cancer är inte en ärftlig sjukdom i ordets rätta mening men förekommer oftare på vissa avelslinjer eller inom vissa familjer. Det vill säga att individer ärver benägenheten att utveckla cancer men där också miljön kan vara bidragande faktor.

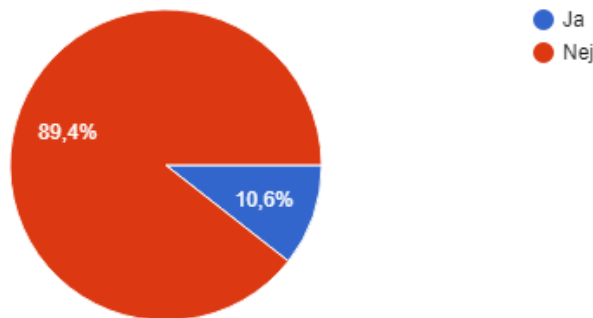
SvIVK rekommenderar uppfödarna att vara uppmärksamma på sjukdomen och inte kombinera avelslinjer där det förekommer cancer som historik på föräldralinjerna.

Hjärtsjukdom

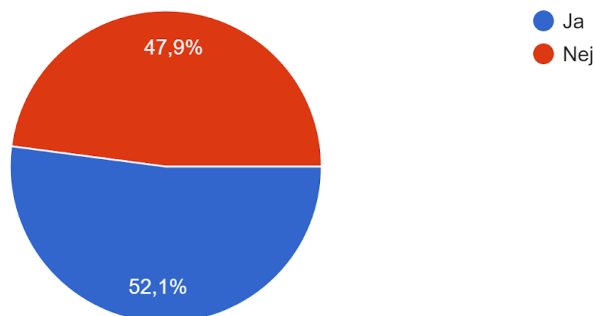
Enligt enkät var hjärtsjukdom dödsorsak i 25,3 procent av fallen. Av dessa hundar har 75 procent avlidit där angiven dödsorsak är ospecificerad hjärtsjukdom och 25 procent har avlidit där diagnosen varit DCM (Dilaterad Cardiomyopati).

I enkäten 2018 ställdes frågan "Har hunden fått diagnosen hjärtsjukdom/hjärtfel?". Resultatet, som alltså inte är antal avlidna utan diagnosticerade hundar ser ut så här:

Har hunden fått diagnosen hjärtsjukdom/hjärtfel?

Är hunden undersökt med ultraljud av auktoriserad veterinär?

Resultatet visar att av de 52,1 procent av hundarna som undersökts med ultraljud har 10,6 procent diagnosticerats med hjärtsjukdom/hjärtfel. Tidigare enkät visar dock på hjärtproblem som dödsorsak för 25,3 procent av hundarna. Skillnaden i värden mellan antal diagnosticerade och antal avlidna kan förklaras med att debuten för sjukdomen sker vid relativt hög ålder varför ett flertal av hundarna i 2018 års enkät med stor sannolikhet ännu inte utvecklat symtom.

Mål: Att sänka antalet fall av hjärtsjukdom som dödsorsak till under 20 procent.

Strategi: Forskning visar att DCM med hög sannolikhet är ärftlig. Nedärvingen är troligen autosomal, det vill säga att sjukdomen kan ärvas från vilket som helst av föräldradyren. Därför ger Svenska Irländsk Varghund Klubben denna starka rekommendation för hjärtundersökning före parning:

- Hjärtundersök BÅDA de tilltänkta föräldradyren så nära den tilltänkta parningen som möjligt. Undersökningen ska utföras av kvalificerad veterinär.
- Om något av föräldradyren uppvisar hjärtsjukdom är parning inte tillåten enligt SKKs grundregler.
- Om de tilltänkta hundarna har hjärtan utan anmärkning är det lämpligt att även titta på deras föräldrageneration. Om det där finns hjärtsjukdom kan parning vara olämplig då DCM troligen har en ärftlig nedärving.

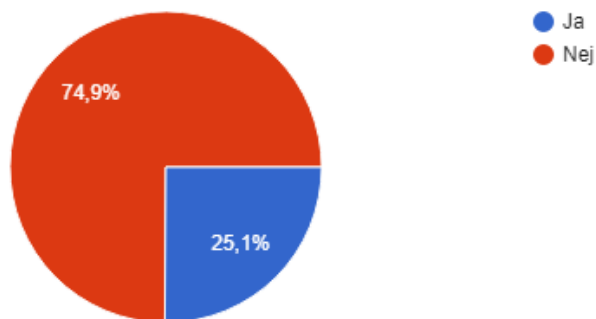
Pneumoni (lunginflammation)

Lunginflammation drabbar irländsk varghund i större omfattning än andra raser. Trots upprepade försök att finna en orsak har detta ännu inte lyckats.

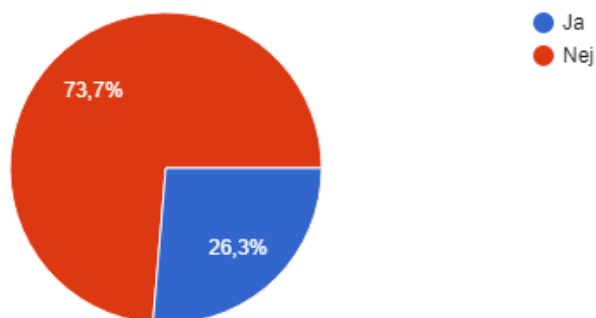
En enkät med fokus endast på lunginflammation gjordes under 2017. På den inkom 71 svar och visar att hela 45 procent av de hundar som diagnosticerats för lunginflammation avlidit vid första tillfället eller till följd av upprepade lunginflammationer.

Hälsoenkäten från 2018 visar att 25,1 procent av de hundar som redovisats i enkäten har haft lunginflammation. Av dessa har 26,3 procent haft återkommande lunginflammationer. Antal som uppger att lunginflammationen utvecklats i anslutning till kennelhosta är 25 procent.

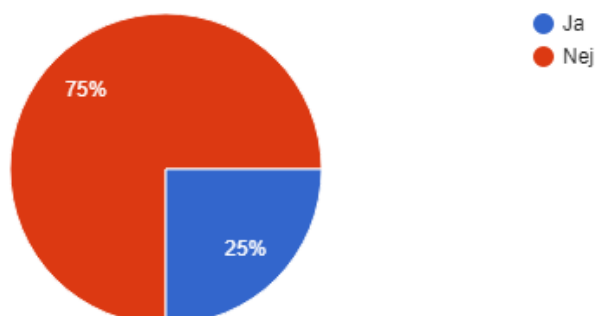
Har hunden någon gång haft lunginflammation?

Om ja, var/är det återkommande?

Om ja, var det efter kennelhosta?

Slår vi samman resultaten från enkäter 2017 och 2018 kan vi konstatera att 25,1 procent av hundarna haft lunginflammation (vid enstaka tillfälle eller återkommande). Som enkäten från 2017 visar kan hela 45 procent av dessa hundar avlida av sjukdomen, det vill säga 11,3 procent av populationen i undersökningen.

Mål: Att sänka antalet fall av lunginflammation torde vara svårt så länge vi inte vet exakt vad som orsakar det höga antalet fall hos irländska varghundar. Däremot är det ett viktigt mål att sänka andelen dödsfall i sjukdomen. Målet är att få ner andelen hundar som avlider av lunginflammation till under 10 procent.

Strategi: När det gäller lunginflammation hos irländsk varghund finns det inte någon enskild* känd anledning till detta. SvIVK kommer aktivt att söka svar och under tiden informera om sjukdomen och uppmärksamma våra valpköpare för att den lätt uppstår som följsjukdom till kennelhosta.

Kommentar: SvIVK kommer aktivt att arbeta för att finna en anledning till att den irländska varghunden är så känslig för just kennelhosta med lunginflammation som följd. Lunginflammationens förlopp är också oftast väldigt snabbt och kräver en snabb behandling för att klara hundens liv. Där är den information vi får in genom enkäter och dödsorsaksrapporter i förekommande fall, mycket betydelsefulla hjälpmedel.

* Förutom i samband med kennelhosta kan lunginflammation uppträda som en följd av exempelvis megaesophagus (förstorad/förslappad matstrupe) eller PCD (primär ciliär dyskinesi, nedsatt funktion hos flimmerhåren i luftrören), med flera orsaker.

Skelettrelaterade sjukdomar

Sjukdomar i skelettet (cancer undantaget) är inte ett stort problem i rasen enligt enkäter. Eftersom det inte finns krav på röntgenundersökningar gällande höftledsdysplasi (HD) och armbågsledsdysplasi (ED) finns det inte heller något stort undersökningsmaterial att tillgå. Det finns rapporter om enstaka fall av panosteit, patellaluxation och tillväxtrubbningar enligt enkäter.

SKKs avelsdata visar dessa resultat:

Diagnos HD

Diagnos	2009	2010	2011	2012	2014
HD grad A		8 (80,0 %)	10 (100,0 %)	1 (50,0 %)	1 (33,3 %)
HD grad B	1 (100,0 %)	2 (20,0 %)		1 (50,0 %)	2 (66,7 %)
HD grad C					
HD grad D					
HD grad E					
Totalt antal undersökta	1	10	10	2	3
Snittålder för undersökning (månader)	30	28	26	41	17
Antal födda	135	129	173	109	102

Källa: SKK Avelsdata. HD, nya avläsningssystemet, antal.

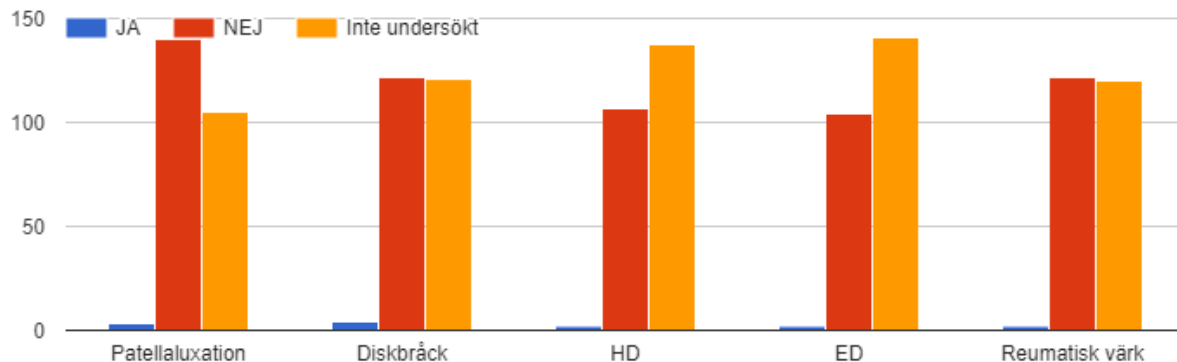
Diagnos ED

Diagnos	2009	2010	2011	2012	2014
ED ua (0)		6 (75,0 %)	5 (100,0 %)	1 (100,0 %)	3 (100,0 %)
ED grad 1	1 (50,0 %)	2 (25,0 %)			
ED grad 2					
ED grad 3	1 (50,0 %)				
Totalt antal undersökta	2	8	5	1	3
Snittålder för undersökning (månader)	20	28	22	49	17
Antal födda	135	129	173	109	102

Källa: SKK Avelsdata

SvIVKs hälsoenkät från 2018 visar (på ett större urval av hundar) motsvarande låga tal för dessa skelettrelaterade sjukdomar:

Har hunden haft någon av dessa skelettsjukdomar som är bekräftad av veterinär?

Mål: (HD) höftledsdysplasi och (ED) armbågsledsdysplasi visar sig, både enligt enkät och de få resultat som finns i SKKs Avelsdata, inte vara ett problem i rasen.

Strategi: SvIVK kommer att aktivt övervaka de resultat av HD/ED-röntgen som presenteras i SKKs veterinärregister för att i tid kunna ingripa och förhindra en ökning av antalet fall.

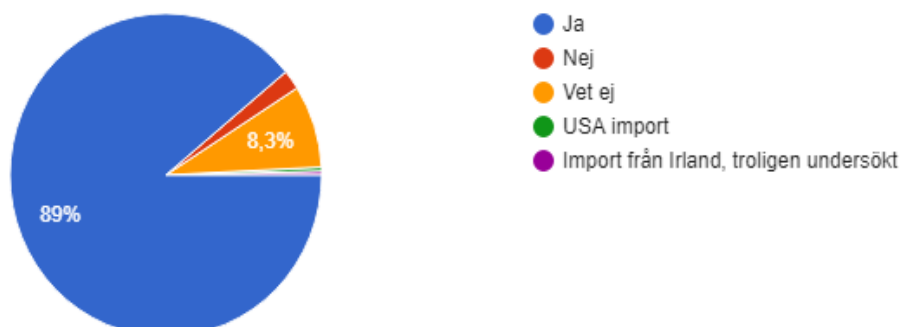
Porto-systemisk shunt (PSS)

Porto-systemisk shunt är en medfödd, genetiskt nedärvd, missbildning i levern som nästan alltid leder till en mycket tidig död. Ibland, men mycket sällan, är det möjligt att rätta till felet kirurgiskt, och då endast vid en tidig upptäckt. Det går att testa valparna redan vid 7 veckors ålder för att finna drabbade individer. De flesta uppfödare gör denna test som är frivillig. Vi kan se att det skett en ökning av antalet testade valpar under de senaste decennierna.

Enligt enkät 2018 är 89 procent av hundarna PSS-testade (i förra RAS 65 procent), 8,3 procent vet inte om hunden är testad och 2,0 procent har svarat att hunden inte är testad.

Enligt de uppfödare som svarat på tidigare enkäter har kring 1 procent av valparna haft shunt. Resultat från enkät år 2018:

Är hunden shunttestad av auktoriserad veterinär?

SvIVK rekommenderar testning av alla valpar för PSS.

Mål:

- Samtliga (100 procent) av valparna ska testas för PSS.
- Att ingen valp med PSS blir såld till valpköpare.
- Att inget avelsdjur som lämnat PSS-avkomma bör användas i avel.

Strategi: Informera uppfödare om vikten av att kontrollera sin valpkull med avseende på PSS innan försäljning. Informera valpköpare att undersöka om deras valp är testad.

Ögonsjukdomar

PRA (Progressiv Retinal Atrofi) som leder till blindhet, har påvisats hos ett tiotal irländska varghundar i Sverige. En målinriktad och effektiv avel har förhindrat ytterligare fall. Inga ytterligare fall har rapporterats, två utav hundarna uppges ha katarakt och en hund starr.

Enligt SKK har totalt cirka 120 hundar undersökts från år 2004, med gamla och nya systemet.

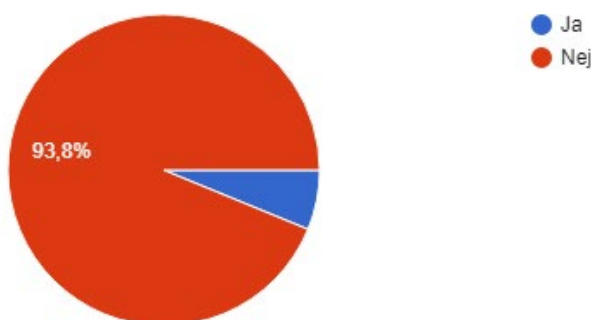
Ögon (gamla och nya avläsningsprotokollet)

År	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ögon utan anm.	4	9	6	6	6	3	3	1	?	?
Diagnos			1	4				1		

Källa: SKK Avelsdata. Avläsningar år 2009-2016

SvIVKs enkät från år 2018 bekräftar att ögonproblem är relativt ovanliga hos denna hundras:

Har hunden haft problem med ögonen?

Mål: Förhindra en ökning av antalet hundar med ögonsjukdom.

Strategi: SvIVK kommer att bevaka de resultat som inrapporterats till SKK gällande ögonundersökningar. Syftet är att förhindra en ökning av antalet fall av ögonsjukdom och i tid kunna sätta in åtgärder vid ytterligare fall av PRA.

Kommentar: Antalet ögonlysningar på irländsk varghund är väldigt lågt, vilket medför ett osäkert resultat för rasen.

Mentalitet

Enligt enkäterna är mentaliteten i det stora hela god, det vill säga motsvarar den mentalitet som eftersträvas enligt rasstandarderna. Det har emellertid gjorts några få anmärkningar vad gäller rädsla och aggressivitet.

Mål: Den irländska varghunden ska utstråla kraft, vitalitet, mod och harmoni. Mentaliteten ska vara anpassad till dagens användning som en utpräglad sällskapshund.

SvIVK ser positivt på att BPH-beskriva irländska varghundar med målet att få 200 beskrivna individer och därmed rasspecifik analys av mentaliteten i vår ras.

Strategi: Till avel skall användas hundar som inte uppvisar beteendestörningar i form av överdrivna rädlereaktioner eller aggressivt beteende i provocerade situationer.

Exteriör

Enligt enkäten fanns det inte några direkta synpunkter på det exteriöra.

Mål: Exteriör avel som uppfyller de krav som ställs i rasstandarderna för irländsk varghund. Ur rasstandarderna: "Irländsk varghund skall inte vara fullt så tung eller massiv som en grand danois. Den skall dock ha mer tyngd och massa än hjorthunden, som den annars typmässigt skall likna. Den skall vara mycket stor och respektingivande, mycket muskulös och kraftig men ändå elegant byggd. Rörelserna skall vara fria och aktiva, huvudet skall bäras högt med god halsresning och svansen skall bäras i en mjuk båge uppåt med lätt böjd svanspets. Irländsk varghund skall vara mycket storvuxen, vilket inkluderar såväl mankhöjd som proportionerlig kroppslängd, en rastypisk irländsk varghund skall utstråla kraft, mod och harmoni."

Avel som gynnar god funktion, det vill säga att de ska vara konstruerade för sitt ursprungliga ändamål, jakt på varg och hjort, med därför erforderlig styrka, snabbhet och uthållighet.

Strategi: SvIVK anordnar föreläsningar kring exteriör och funktion, liksom publicering av artiklar i tidningen Varghunden.

Kommentar: SvIVK ser positivt på att man deltar i lure coursing som ger hunden en hälsosam fysisk aktivitet, där hundens fysiska och mentala egenskaper sätts på prov.

Bett/Tänder

Några enstaka fall har i enkäten redovisat överbett.

Irländsk varghund har tidigare varit föremål för SRD – Särskilda Rasspecifika Domaranvisningar när det gäller hörntänder som går upp i gommen. Detta tas bort från den 1 januari 2019. Enligt det underlag SvIVK fått in från utställningar när det gäller SRD så kan man inte se att detta är ett stort problem hos rasen.

Även om SRD för bett tagits bort från 2019-01-01 kommer SvIVK att följa upp frågan löpande.

Övrigt

Det har också rapporterats om enstaka fall av andra sjukdomar, till exempel epilepsi, magomvridning och sköldkörtelproblem. Dessa ses inte som ett problem i rasen i nuvarande läge. Självklart kommer SvIVK att fortsätta vara uppmärksamma på detta.

Strategi: SvIVK kommer aktivt att arbeta för att få ett bättre statistiskt underlag genom att som tidigare nämnts, på frivillig väg, begära in rapporter om dödsorsak på irländsk varghund. Detta ger mätbarhet vid förändringar i rapporterade orsaker till dödsfall.

Övergripande

- Rapport av populationsanalys och beräkning av inavelsgrad kommer varje år att publiceras i SvIVKs tidning. I samband med rapporterna kommer SvIVK att aktivt propagera för avel med en låg inavelsgrad och avel med obesläktade individer.
- Statistik på hanhundsanvändning kommer att presenteras.
- Avel och uppfödning ska ske i överensstämmelse med djurskyddslagen, Svenska Kennelklubbens grundregler samt Svenska Irländsk Varghund Klubbens rekommendationer.
- SvIVK kommer aktivt att arbeta för ökad medverkan till att fakta kring rasen kan insamlas via hälsoenkäter, hjärtundersökningsresultat och dödsorsaksrapporter, samt få uppfödare att uppmuntra sina valpköpare att medverka.
- SvIVK kommer att uppmuntra till obduktion av avlidna hundar.

Referenser

- Enkäter från 2011 och 2012 (gällande åren 2004 – 2009) samt 2018, utformade och sammanställda av Avels & Hälsokommittén i Svenska Irländsk Varghund Klubben
- Enkät och studier kring lunginflammation år 2017 från Avels & Hälsokommittén i Svenska Irländsk Varghund Klubben
- Utdrag ur SKKs Avelsdata
- Standard för irländsk varghund SKK 2003-10-08
- FCI-standard 2001-04-02
- Undersökning från FIWC 2018

SKKs grundregler, inklusive förklaring, beträffande ålder vid parning

Regel 2:5

Det kursiverade stycket nedan känner du igen ur grundreglerna, därefter följer uttolkningarna av 2:5 ur grundreglernas andra kapitel.

2:5 att inte i avel använda hanhund/tik förrän vid den ålder då hunden uppvisar en vuxen individs fysiska mognad och beteende. Tik får paras tidigast vid arton (18) månaders ålder. Att inte transportera dräktig tik eller valp i strid mot gällande föreskrifter utfärdade av Jordbruksverket.

En tik får inte paras innan fyllda 18 månader

Grundregeln förtydligades år 2014 med en yngsta ålder då tik får paras. Åldern motsvarar lagstadgad ålder. Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hållande av hund och katt (SJVFS 2008:5) stadgar i 2 kap 16 § 1 p "En tik får inte paras förrän tidigast i andra löpet, dock inte tidigare än vid 18 månaders ålder". Att 18 månader är en absolut yngsta ålder innebär inte att det är en rekommenderad ålder.

Vissa raser bör vänta längre med avelsdebut*

Rasspecifika hänsyn måste alltid tas med tanke på hur olika våra hundraser utvecklas och mognar samt deras varierande livslängd. Fortfarande finns det anledning att hänvisa till respektive rasklubbs rekommendationer när det gäller avelsdebut. Att såväl tik som hanhund ska uppvisa en vuxen individs fysiska och psykiska mognad betyder att man i många raser ska vänta betydligt längre med avelsdebuten.

Transport av dräktig tik och valp

Sedan 2016 har grundreglerna fått ett tillägg om transport av dräktig tik och valp. Detta för att uppmärksamma uppfödare, fodervärdar med flera om att det finns ett regelverk avseende hur dräktig tik och valp får transporteras. Eftersom det är Jordbruksverkets föreskrifter och inget som SKK beslutar om har SKK valt att inte skriva ut regelverket i grundregeln.

I dagsläget gäller enligt föreskrifterna att en dräktig tik inte får transporteras de två närmaste veckorna före beräknad valpning. Tiken får inte transporteras tidigare än en vecka efter valpning.

Undantag vid sjukdom eller skada

Undantaget är sällskapshund som transporteras i personbil kortare sträcka än 50 kilometer eller om du åker till veterinären med sjuk eller skadad tik. En hundvalp måste vara minst en vecka gammal och naveln bör vara helt läkt för att du ska få transportera den. Undantaget besök till veterinär med sjuk eller skadad valp.

Forts 2:5 att inte låta para tik fyllda sju (7) år om hon inte tidigare haft en valpkull. Tik som fyllt sju (7) år måste alltid veterinärbesiktigas före parning. Av intyget ska framgå att tiken är i sådan kondition att hon utan risk för sin hälsa kan få en valpkull. Veterinärintyget får inte vara äldre än en (1) månad vid parningen och ska bifogas registreringsansökan. Tik, oavsett ras, får inte paras efter det att hon har fyllt tio (10) år.

Gällande veterinärbesiktning för tik över 7 år

Grundregeln har förtydligats vad gäller parning av äldre tik. Med fyllda sju år menas att tiken har fyllt sju år, det vill säga, kraven inträder på tikens födelsedag. Ett förtydligande infördes år 2014 avseende det intyg som ska bifogas till registreringsansökan. Det ska framgå av intyget att veterinären har undersökt tiken utifrån vetskapen om att hon ska paras och föda fram en valpkull. Det förtydligades även då att intyget inte får vara äldre än en månad vid parningstillfället eftersom tikens kondition snabbt kan ändras när hon åldras.

Tik som fyllt 10 år får inte användas i avel

Centralstyrelsen har också valt att införa en övre gräns för hur gammal en avelstik får vara. Sedan den 1

januari 2014 får tik som fyllt tio år inte användas i avel. Detta absoluta övre tak har införts av djurskyddshänsyn eftersom det inte kan anses etiskt försvarbart att tillåta gamla tikar i aveln.

Forts 2:5 att inte låta tik föda fler än fem (5) valpkullar. Om en tik får två (2) valpkullar inom tolv (12) månader ska tiken sedan ges minst tolv (12) månaders vila före nästa valpning. Tik som fyllt sju (7) år ska vila minst tolv (12) månader mellan sina kullar.

Skyddsregel mot för täta kullar

SJVFS 2008:5 stadgar i 2 kap 16 § 2 p "Om en tik får två valpkullar inom 12 månader ska tiken ges minst 12 månaders vila före nästa valpning." Med "om en tik får" menas kullarnas valpningsdatum och om dessa är inom 12 månader ska tiken ges minst tolv månaders vila. Observera att detta är en skyddsregel som motsvaras av lagstiftning med samma innehåll. Bryter man som uppfödare mot grundregeln i detta fall har man även brutit mot Jordbruksverkets föreskrifter och man kan då bli föremål för länsstyrelsens granskning och kontroll av sin uppfödning. Med skyddsregel avses att det är ett minimikrav.

Brott mot regeln leder direkt till DN-anmälan

Det finns uppfödare som anser att några dagar hit eller dit inte kan göra någon skillnad men det anser inte UKK och DN. Det ska ha gått **minst** 12 månader, har det gått 11 månader och 3 veckor och uppfödaren medvetet har struntat i skyddsregeln leder det till en DN-anmälan, oavsett om uppfödaren tidigare brutit mot någon grundregel eller ej.

Skyddsregel för äldre tikar

Det infördes även en skärpning avseende äldre tikar när grundreglerna ändrades år 2009. Man ansåg att äldre tikar ska skyddas från alltför hårt utnyttjande i avel varför dessa ska ha **minst** 12 månaders vila mellan varje kull. Precis som ovan beskrivet är detta en skyddsregel och det ska ha gått minst 12 månader mellan valpningsdatumerna enligt almanackan, inte en dag kortare.

* För Svenska Irländsk Varghund Klubben gäller rekommendationen 2 år (24 månader)